

Chris Nietvelt sterk in afstandelijk 'Kreten en gefluister'

EEN WREDE, BLAUWE DOOD

■ TONEEL

Vredig inslapen is er voor de terminaal zieke Agnes niet bij. In *Kreten en gefluister* is haar sterfbed oorlogsgebied; regisseur Ivo van Hove maakt haar dood niet mooier dan-ie is in zijn bewerking van Ingmar Bergmans gelijknamige film uit 1972. De artistiek leider van Toneelgroep Amsterdam laat zijn stervende hoofdpersoon zichtbaar lijden, al gunt hij haar ook een laatste creatieve eruptie.

In Van Hoves versie is Agnes (Chris Nietvelt) een videokunstenares, wat wordt weerspiegeld in de scenografie van Jan Versweyveld: beeldschermen, camera's en projecties domineren het toneelbeeld. Zelf documenteert ze haar doodsstrijd met close-ups. Haar kunst is haar uitlaatklep, zelfs haar pijn is productief. Rollend in de blauwe verf wordt haar sterven een confronterende performance.

Haar twee zussen zijn gekomen om Agnes bij te staan, maar de behaagzieke Maria (Halina Reijn) en de ogenschijnlijk ijskoude Karin (Renée Fokker) blijken daartoe niet in staat. Alleen Anna (Karina Smulders) – lang in dienst van de familie – kan de stervende vrouw de praktische en emotionele steun geven waar zij naar smakt. Ook biedt zij warmte waar woorden tekort schieten.

Chris Nietvelt acteert indringend, zonder gêne en volkomen geloofwaardig. Hooguit ontstaat de neiging om weg te kijken: de worsteling van haar personage met haar falende lichaam lijkt zó privé, dat een gevoel van voyeurisme je bekruipt. Het contrast met de andere rollen in *Kreten en gefluister* kon bijna niet groter zijn. Niet omdat ze slecht worden gespeeld, maar omdat elke doortekening bij de overige personages ontbreekt.

Slechts sporadisch reikt Ivo van Hove sleutels aan die

iets zeggen over Karin, Maria en Anna, over hun verleden of over hun onderlinge verhoudingen. Heel anders dan in zijn vorige Bergman-bewerking *Scènes uit een huwelijk* (2005), waarin hij het publiek de personages zowel letterlijk als figuurlijk dicht op de huid liet zitten. Nu blijven zij op afstand. Ze slepen met meubilair, verschonen eendeloos de lakens, bewegen zich als schimmen op de achtergrond, maar intrigeren geen moment.

Toch leidt de dood van Agnes uiteindelijk tot – enigszins – verhelderende flashbacks en ontboezemingen van de anderen. Helaas interesseren die je dan al geen zier meer. Het is alsof een wildvreemde midden op straat z'n hart tegen je lucht: liever zou je doorlopen.

Marco Weijers

Nederlandse première: 30 maart, Stadsschouwburg Groningen. Daarna tournee.

★★★★☆

Voorstelling: 'Kreten en gefluister' door Toneelgroep Amsterdam; **regie:** Ivo van Hove; **auteur:** Ingmar Bergman; **scenografie/licht:** Jan Versweyveld; **video-ontwerp:** Tal Yarden; **kostuums:** Wojciech Dziedzic; **spel:**

Chris Nietvelt, Halina Reijn, Renée Fokker, Karina Smulders, Roeland Fernhout, Hugo Koolschijn; **gezien:** De Singel, Antwerpen; **info:** www.toneelgroep-amsterdam.nl.

■ Drama
rond een
sterfbed in
'Kreten en
gefluister'.

FOTO: JAN
VERSWEYVELD